

LECTIO XXI : ΠΩΣ ΠΗΡΕ ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ ΤΟ PISAURUM

• ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Όταν ήταν αρχηγός ο Βρέννος, οι Γαλάτες (ή: οι Γαλάτες με αρχηγό το Βρέννο), αφού κατατρόπωσαν τις λεγεώνες των Ρωμαίων (κοντά) στον ποταμό Αλλία, κατέστρεψαν εντελώς την πόλη Ρώμη εκτός από το Καπιτώλιο, για το οποίο πήραν ως αντάλλαγμα ένα τεράστιο χρηματικό ποσό. Τότε ο Κάμιλλος, ο οποίος είχε παραμείνει εξόριστος για πολύ καιρό στην Αρδέα, εξαιτίας της λείας από τους Βήιους, η οποία δεν είχε μοιραστεί ακριβοδίκαια, εξελέγη δικτάτορας, αν και απουσίαζε· αυτός ακολούθησε τους Γαλάτες, ενώ (που) ήδη αποχωρούσαν: αφού τους εξολόθρευσε, πήρε πίσω όλο το χρυσάφι. Επειδή αυτό ζυγίστηκε εκεί, έδωσε το όνομά του στην πολιτεία: ονομάζεται δηλαδή Πίσαυρο, επειδή εκεί ζυγίστηκε το χρυσάφι. Ύστερα από αυτήν την πράξη (ο Κάμιλλος) επέστρεψε στην εξορία, από όπου όμως γύρισε, αφού τον παρακάλεσαν.

• ΑΡΧΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΡΗΜΑΤΩΝ

deleo-delevi-deletum-delere, 2
everto- everti- eversum- evertere, 3
accipio-accepi-acceptum-accipere, 3*
divido- divisi- divisum- dividere, 3
absum-afui-abesse
fio-factus sum-fieri
abeo-abii-abitum-abire
sequor-secutus sum-sequi, 3 αποθ.
interimo-interemi-interemptum-interimere, 3
recipio-recepi-receptum-recipient, 3*
appendo-appendi-appensum-appendere, 3
dico, dixi, dictum, dicere (β' ενικό προστακτικής ενεργητικού ενεστώτα: dic)
do-dedi-datum-dare, 1
penso-avi-atum-are, 1
redeo-redii-reditum-redire
rogo-avi-atum-are, 1
revertor, reversus sum, reversum, reverti (αποθ.) και revertor, reverti, reversum, reverti (ημιαποθ.)
→ (στο κείμενο είναι αποθετικό)

• ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

Α' κλίση	Β' κλίση	Γ' κλίση
Allia-ae	Brennus-i	dux-ducis α
Roma-ae	Gallus-i	flumen-minis ο
pecunia-ae	Romanus-i	legio-ionis θ
Ardea-ae	Capitolium-ii/-i	urbs-urbis θ
praeda-ae	Camillus-i	ius-iuris ο
	exilium-ii/-i	dictator-oris α
	aurum-i	civitas-atis θ
	Pisaurum-i	nomen-inis ο
	factum-i	

Β/κλιτα Επίθετα: immensus, -a, -um

Veientanus, -a, -um → δε σχηματίζει παραθετικά

aequus, -a, -um (Συγκριτικός: aequior - aequior - aequius, Υπερθετικός: aequissimus, -a, -um)

- **ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ**

diu (χρονικό) [Συγκριτικός: diutius, Υπερθετικός: diutissime]

- **ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΙ ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΙ**

pecunia: κυρ. «ιδιοκτησία σε ζώα»· pecus -oris = ζώα, κοπάδι

consequor ·socius, secundus: πρβλ. σεκόντο, σοσιαλισμός (έπομαι, επόμενος, οπαδός, επομένως, συνεπής)

factum < facio: ντεφάκτο

dux > δούκας > δουκάτο

dictator > δικτάτορας

ΛΕΚΤΙΟ XXII: ΠΡΟΤΡΟΠΕΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ

• ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Ας μιμούμαστε (μιμηθούμε) τους Βρούτους, τους Καμίλλους, τους Δεκίους, τους Κουρίους, τους Φαβρίκιους, τους Σκιπίωνές μας, και τους αναρίθμητους άλλους (ηγέτες) που στέριωσαν αυτή την πολιτεία: σε αυτούς εγώ βέβαια δίνω θέση ανάμεσα στους αθάνατους θεούς (τους τοποθετώ στη χορεία των αθάνατων θεών). Ας αγαπάμε την πατρίδα (μας), ας υπακούουμε στη Σύγκλητο, ας φροντίζουμε για τους καλούς πολίτες· ας αδιαφορούμε για το τωρινό κέρδος, ας υπηρετούμε τη μελλοντική δόξα· ας θεωρούμε ότι είναι άριστο (πράγμα) αυτό που είναι το πιο σωστό· ας ελπίζουμε αυτά που θέλουμε, αλλά ας υπομένουμε ό,τι (αντίξοο) μας συμβεί· τέλος, ας πιστεύουμε ότι το σώμα των γενναίων ανδρών και των μεγάλων ανθρώπων είναι θνητό, αλλά οι δυνάμεις της ψυχής (οι πνευματικές δυνάμεις, οι πνευματικές δραστηριότητες) και η δόξα της αρετής είναι αιώνια.

• ΑΡΧΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΡΗΜΑΤΩΝ

imitor-imitatus sum-imitari, 1 αποθ.
stabilio-stabilivi-stabilitum-stabilire, 4
repono-reposui-repositum-reponere, 3
amo-avi-atum-are, 1
pareo-parui-paritum-parere, 2
consulo- consului- consultum- consulere, 3
praesum-praefui-praeesse
neglego- neglexi- neglectum- neglegere, 3
servio-servivi-servitum-servire, 4
puto-avi-atum-are, 1
spero, speravi, speratum, sperāre, 1
volo-volui- ---- -velle
fero-tuli-latum-ferre
accidit- accidit- ----- -accidere, 3
arbitror-arbitratus sum-arbitrari, 1 αποθ.

• ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

Α' κλίση	Β' κλίση	Γ' κλίση	Δ' κλίση	Ε' κλίση
patria -ae	Brutus-i	Scipio-ionis	fructus -us	res, rei θ
gloria -ae	Camillus-i	posteritas-atis θ	coetus-us	
	Decius-ii/-i (κλ.εν. Deci)	corpus-oris ο	senatus-us	
	Fabricius-ii/-i (κλ.εν. Fabrici)	homo -inis α	motus-us	
	Curius-ii/-i (κλ.εν. Curi)	virtus-utis θ		
	deus-i			
	numerus-i			
	vir-viri			
	animus-i			
	boni-orum			

Β/κλιτα Επίθετα:

publicus, -a, -um (το επίθετο δεν σχηματίζει παραθετικά, διότι εκφράζει απόλυτη έννοια)
optimus, -a, -um (Θετικός βαθμός του επιθέτου bonus, -a, -um. Συγκριτικός: melior, -ior, -ius)
rectissimus, -a, -um (Θετικός βαθμός του επιθέτου rectus, -a, -um. Συγκριτικός: rectior, -ior, -ius)
magnus, -a, -um (Συγκριτικός : maior, -ior, -ius Υπερθετικός: maximus, -a, -um)
sempiternus, -a, -um (το επίθετο δεν σχηματίζει παραθετικά, διότι εκφράζει απόλυτη έννοια)

Γ/κλιτα Επίθετα:

innumerabilis, -is, -e (το επίθετο δεν σχηματίζει παραθετικά, διότι εκφράζει απόλυτη έννοια)
immortalis, -is, -e (το επίθετο δεν σχηματίζει παραθετικά, διότι εκφράζει απόλυτη έννοια)
fortis, -is, -e (Συγκριτικός: fortior, -ior, -ius Υπερθετικός: fortissimus, -a, -um)
mortalis, -is, -e (το επίθετο δεν σχηματίζει παραθετικά, διότι εκφράζει απόλυτη έννοια)

• ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΙ ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΙ

innumerabilis · numerus: πρβλ. νούμερο

immortalis (in + mortalis = θνητός)· mors, morior: *βροτός, ἄμβροτος*, αμβροσία

coetus (cum + eo <*ei- ≈ *εἶμι*) [αμαξ-ιτός, προσ-ιτός, απρόσιτος, ιταμός (= αυτός που δείχνει μια προκλητική αναίδεια και περιφρόνηση⁵), ισθμός, εισ-ιτήριο, εξιτήριο, αν-ιόν, ανεξ-ίτηλος, ιονιστής]

fructus: πρβλ. φρούτο (φρουτιέρα, φρουτόκρεμα)

volo ≈ *βούλομαι* (βούληση, βουλευτικός)

res publica: πρβλ. ρεπουμπλικάνοι (πολιτικό κόμμα των ΗΠΑ)

servio · πρβλ. servo: *ὀρῶ* < *Forῶ*: πρβλ. σερβιτόρος, σερβίρω

motus: μοτίβο, μοτέρ, μοτοποδήλατο, η μοτοσικλέτα

LECTIO XXIII: ΕΝΑΣ ΥΠΕΡΟΧΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ

• ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Ήταν άρρωστος ο Καικίνας Παίτος, ο σύζυγος της Αρρίας ήταν άρρωστος και ο γιος. Ο γιος πέθανε. Σ' αυτόν η Αρρία ετοίμασε την κηδεία έτσι, ώστε να αγνοείται από τον σύζυγο· όχι μόνο αυτό αλλά κάθε φορά που εκείνη έμπαινε στην κρεβατοκάμαρα του συζύγου, προσποιείτο ότι ο γιος (τους) ζούσε και στον σύζυγο που ρωτούσε πολύ συχνά τι κάνει το παιδί, απαντούσε: "Καλά κοιμήθηκε, με όρεξη πήρε την τροφή του". Έπειτα, όταν τα δάκρυά της που για ώρα συγκρατούσε, νικούσαν και ξεσπούσαν, έβγαινε έξω· τότε παραδινόταν στη θλίψη και λίγο αργότερα γύριζε πίσω με τα μάτια στεγνά. Ο Σκριβωνιανός είχε στασιάσει στην Ιλλυρία εναντίον του Κλαυδίου· ο Παίτος είχε πάει με το μέρος του και, αφού σκοτώθηκε ο Σκριβωνιανός, τον οδηγούσαν σιδηροδρόμιο στην Ρώμη. Επρόκειτο να επιβιβασθεί σε ένα πλοίο· η Αρρία παρακαλούσε τους στρατιώτες να επιβιβαστεί μαζί. Δεν το κατόρθωσε: νοίκιασε ένα ψαράδικο καραβάκι και ακολούθησε το τεράστιο πλοίο.

• ΑΡΧΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΡΗΜΑΤΩΝ

aegroto-avi-atum-are, 1
mori-or-mortuus sum-mori, 3 αποθ. (μετοχή μέλλοντα moriturus)
paro-avi-atum-are, 1
ignoro-avi-atum-are, 1
intro-avi-atum-are, 1
vivo-vixi-victum-vivere, 3
simulo-avi-atum-are, 1
interrogo-avi-atum-are, 1
ago-egi-actum-agere, 3
respondeo- respondi- responsum- respondere, 2
quiesco- quievi- quietum- quiescere, 3
sumo- sumpsi- sumptum- sumere, 3
cohibeo- cohibui- cohibitum- cohibere, 2
vinco- vici- victum- vincere, 3
prorumpo- prorupi- pruruptum- prorumpere, 3
egredior- egressus sum- egredi, 3 αποθ.
moveo- movi- motum- movere, 3
occido- occidi- occisum- occidere, 3
traho- traxi- tractum- trahere, 3
ascendo- ascendi- ascensum- ascendere, 3
oro-avi-atum-are, 1
impono- imposui- impositum- imponere, 3
impetro-avi-atum-are, 1
conduco- xi- ctum- cere, 3 (β' ενικό προστακτικής ενεστώτα: conduc)
do, dedi, datum, dare, 1
sequor - secutus sum – sequi, 3 αποθετικό
redeo, -ii, -itum, -ire

• ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

Α' κλίση	Β' κλίση	Γ' κλίση
Caecina-ae	Paetus-i	dolor-oris α
Arria-ae	maritus-i	funus-neris ο
lacrima-ae	filius-ii /-i	pars-tis θ **
navicula-ae	cubiculum-i	navis-is θ (αφ.εν. nave και navi)
Roma -ae	puer-i	miles-itis α
	cibus-i	
	oculus-i	
	Scribonianus-i	
	arma-orum	
	Illiricum-i	
	Claudius-ii/-i	
	Illyricum -i	

** partes -ium: θηλυκό → ετερόσημο (pars, partis = μέρος, τμήμα, partes -ium = πολιτική παράταξη)

Β/κλιτα Επίθετα:

paulus, -a, -um (δεν σχηματίζει παραθετικά)

siccus, -a, -um (Συγκριτικός: siccior, siccior, siccus, Υπερθετικός: siccissimus, -a, -um)

piscatorius, -a, -um (δεν σχηματίζει παραθετικά)

Γ/κλιτα Επίθετα:

ingens -ntis (Συγκριτικός: ingentior, ingentior, ingentius, Υπερθετικός: ingentissimus, -a, -um)

• ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ

bene Συγκρ. βαθμός: melius, Υπερθ. βαθμός: optime

libenter Συγκρ. βαθμός: libentius, Υπερθ. βαθμός: libentissime

diu Συγκρ.βαθμός: diutius, Υπερθ. βαθμός: diutissime

• ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΙ ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΙ

intro (ρ.) intra (πρ.) intus (επίρρ.): έντός, εντόςσθια

vino (ρ.) vivus (επ.): βίος, συμβίωση, αναβιώνω

simulo (simul, dissimulo, similis ≈ όμοιος simulacrum ≈ όμοίωμα)

ago: άγω (διάγω, εισάγω, αγέλη, αγώνας, αγωγός, αγωγή, άξονας, άμαξα, άξιος, αρχηγός, ξεναγός, στρατηγός)

bene (επίρρ.) · bonus (επ.), bene-ficium (ουσ.): πρβλ. μπουνάτσα (= καλοκαιρία), μπόνους, μπο(υ)ναμάς

diu (επίρρ.): κυρ. «στη διάρκεια της μέρας» · dies: Δίας, deus : κυρ. «θεός του φωτός»

siccus: πρβλ. σέκος

oc-ulus ≈ μάτι: όπ-ωπα, όμ-μα · πρβλ. τα κιάλια (οφθαλμός, όψη, ύποπτος, προσόψιο, πρόσωπο, μύωπας, σκυθρωπός)

ascendo: πρβλ. ασανσέρ

navis: ναύς (navigo·nauta ≤ ναύτης· navicula: υποκορ. του navis)

piscatorius (< piscis = ψάρι): πρβλ. πισίνα: κυρ. «ιχθυοτροφείο»

arma > άρματα > αρματολός

vinco: πρβλ. Βίκτωρ, Βικτωρία

bene: πρβλ. μπόνους, μπουνάτσα, μπουναμάς

pars: πρβλ. η πάρτη (ο εαυτός μου, τα προσωπικά μου συμφέροντα), το πάρτι, παρτίδα

morior: βροτός, ά-μβροτος, αμβροσία, μόρτης

LECTIO XXIV: ΤΟ ΠΑΘΗΜΑ ΕΝΟΣ ΨΕΥΤΗ

• ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Όταν ο Πόπλιος Κορνήλιος Νασικάς είχε πάει στον Έννιο τον ποιητή και (όταν) σ' αυτόν που (ο οποίος) από την πόρτα ζητούσε τον Έννιο, η υπηρέτρια είχε πει ότι αυτός δεν ήταν στο σπίτι, ο Νασικάς κατάλαβε ότι εκείνη είχε πει αυτό με διαταγή του αφεντικού (της) και ότι εκείνος ήταν μέσα. Μάθε τώρα τι έκανε αργότερα ο Νασικάς. Μετά από λίγες μέρες, όταν ο Έννιος είχε έρθει στον Νασικά και τον ζητούσε από την πόρτα, ο Νασικάς φώναξε δυνατά ότι δεν ήταν στο σπίτι, αν και ήταν στο σπίτι. Τότε ο Έννιος αγανακτισμένος επειδή (που) ο Νασικάς τόσο φανερά ψευδόταν είπε: «Τι (λοιπόν) (λες ή συμβαίνει); Εγώ δεν αναγνωρίζω τη φωνή σου;» Μήπως θέλεις να μάθεις τι (του) απάντησε ο Νασικάς; «Είσαι αναιδής άνθρωπος. Εγώ όταν σε ζητούσα, πίστεψα την υπηρέτριά σου ότι εσύ δεν ήσουν στο σπίτι. Εσύ δεν πιστεύεις εμένα τον ίδιο;»

• ΑΡΧΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΡΗΜΑΤΩΝ

venio-veni-ventum-venire, 4

quaero-quaesivi-quaesitum-quaerere, 3

dico-xi-ctum-cere, 3 (β' ενικό προστακτικής ενεργητικού ενεστώτα dic)

sentio-sensi-sensum-sentire, 4

accipio-accepi-acceptum-accipere, 3*

facio-feci-factum-facere, 3* (Το β' ενικό προστακτικής ενεργητικού ενεστώτα: fac)

exclamo-avi-atum-are, 1

indignor- indignatus sum- indignari, 1 αποθ.

mentior-mentitus sum-mentiri, 4 αποθ.

cognosco-cognovi-cognitum-cognoscere, 3

volo-volui-velle

scio-scivi-scitum-scire, 4 (β' ενικό και β' πληθυντικό προστακτικής ενεστώτα: scito και scitote)

respondeo- respondi- responsum- respondere, 2

credo-didi-ditum-dire, 3

• ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

Α' κλίση	Β' κλίση	Γ' κλίση	Δ' κλίση	Ε' κλίση
Nasica-ae	Publius-i	vox-vocis θ	iussus -us α	dies -ei α
poeta -ae	Cornelius-ii/-i	homo -inis α	domus -us θ	
ancilla-ae	Ennius -ii/-i			
ianua-ae	ostium -ii/-i			
	dominus-i			

Β/κλιτα Επίθετα:

paucus, -a, -um. Θετικός (στον πληθυντικό αριθμό): pauci, -ae, -a, συγκριτικός: pauciores, -iores, -iora, υπερθετικός: paucissimi, -ae, -a.

Γ/κλιτα Επίθετα:

impudens -entis (συγκριτικός: impudentior, impudentior, impudentius. Υπερθετικός: impudentissimus, impudentissima, impudentissimum). Το επίθετο είναι τριγενές και μονοκατάληκτο.

- **ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ**

post: χρονικό (συγκριτικός: posterius, υπερθετικός: postremo/ postremum)

aperte: τροπικό (συγκριτικός: apertius, υπερθετικός: apertissime)

- **ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΙ ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΙ**

ostium < os (= στόμα)

intus (επίρρ.) intro (ρ.) intra (πρ.): έντός, εντόσθια

nunc (επίρρ.): νϋν

ianua < Ianus = Ιανός, ο θεός με τα δύο πρόσωπα (> Ιανουάριος)

cognosco: πρβλ. γι-γνώσκω (γνώση, γνώμη, ευγνώμων, γνωστός, γνώρισμα, απόγνωση, αναγνωστικό)

ΛΕΚΤΙΟ XXV: ΠΩΣ ΕΝΑ ΣΥΚΟ ΣΤΑΘΗΚΕ ΑΦΟΡΜΗ ΝΑ ΚΑΤΑΣΤΡΑΦΕΙ Η ΚΑΡΧΗΔΟΝΑ

• ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Κάποια μέρα ο Κάτωνας έφερε στο βουλευτήριο (ή: στη Σύγκλητο) ένα πρώιμο σύκο από την Καρχηδόνα και ενώ το έδειχνε (ή: δείχνοντάς το) στους Συγκλητικούς «Σας ρωτώ», είπε «πότε νομίζετε πως αυτό το σύκο κόπηκε από το δέντρο». Όταν όλοι απάντησαν πως ήταν φρέσκο, «Κι όμως πριν από τρεις μέρες» είπε «μάθετε πως κόπηκε στην Καρχηδόνα. Τόσο κοντά στα τείχη έχουμε τον εχθρό! Φυλαχτείτε λοιπόν από τον κίνδυνο, προστατέψτε την πατρίδα. Μην έχετε εμπιστοσύνη στις δυνάμεις της πόλης. Να αποβάλετε την αυτοπεποίθηση που είναι υπερβολική σε σας. Μην πιστέψετε πως θα ενδιαφερθεί (ή: φροντίσει) κανείς για την πατρίδα, αν εσείς οι ίδιοι δεν φροντίσετε για την πατρίδα. Θυμηθείτε ότι κάποτε η πολιτεία βρέθηκε στον έσχατο κίνδυνο!». Κι αμέσως άρχισε ο τρίτος Καρχηδονιακός πόλεμος, στη διάρκεια του οποίου καταστράφηκε η Καρχηδόνα.

• ΑΡΧΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΡΗΜΑΤΩΝ

affero (adfero), attuli, allatum, afferre (adferre) (β' ενικό προστακτικής ενεργητικού ενεστώτα: affer) ostendo-ostendi-ostent(/s)um-ostendere, 3
interrogo, -avi, -atum, -are 1 = ρωτώ
decerpo, -cerpsi, -cerptum, -cerpere 3 = κόβω / decerpor, decerptus sum, decerpi 3
puto, -avi, -atum, -are 1 = νομίζω
dico, dixi, dictum, dicere, 3 = λέγω (β' ενικό προστακτικής ενεργητικού ενεστώτα: dic)
scio, scivi (-ii), scitum, scire, 4 = γνωρίζω
habeo, habui, habitum, habere 2 = έχω
caveo, cavi, cautum, cavere 2 = προσέχω
tutor, tutatus sum, tutari αποθ. 1 = προστατεύω
nolo, nolui, nolle = δε θέλω
confido, confisus sum, confisum, confidere ημιαποθ. 3 = έχω εμπιστοσύνη
depono, -posui, -positum, -ponere 3 = αποβάλλω
credo, credidi, creditum, credere 3 = πιστεύω
consulo, consului, consultum, consulere 3 = φροντίζω
memini, -, meminisse = θυμάμαι (προστακτική με σημασία ενεστώτα: memento, mementote)
sum, fui, esse
sumo, sumpsi, sumptum, sumere 3 = δέχομαι, παίρνω / sumor, sumptus sum, sumi 3
deleo, -evi, -etum, -ere 2 / deleor, deletus sum, deleri 2 = καταστρέφομαι,

• ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

Α' κλίση	Β' κλίση	Γ' κλίση	Δ' κλίση	Ε' κλίση
patria -ae	figus -í θ	patres-trum ¹	figus -us θ	dies -ei α
fiducia -ae	periculum -í ο	arbor -oris θ		res, rei θ
curia -ae	bellum -í ο	Cato -onis		
	muri -orum α	hostis -is θ		
		opes, opum θ		
		urbs, urbis θ		
		Carthago -inis		
		discrimen -inis		

¹ pater -tris: αρσενικό → ετερόσημο (pater -tris: ο πατέρας, patres -trum: οι Συγκλητικοί)

Β/κλιτα Επίθετα:

tertius, -a, -um (τακτικό αριθμητικό επίθετο) → δεν σχηματίζει κλητική ούτε παραθετικά

nimius, -a, -um → σχηματίζει περιφραστικά παραθετικά (Σ: magis nimius, -a, -um, Υ: maxime nimius, -a, -um)

publicus, -a, -um → δεν σχηματίζει παραθετικά

extremus, -a, -um: υπερθετικός του exterius, -a, -um → ανώμαλα παραθετικά: Σ: exterior, -ior, -ius, Υ: extremus, -a, -um/ extimus, -a, -um

Punicus, -a, -um → δεν σχηματίζει παραθετικά

Γ/κλιτα Επίθετα:

praecox, praecox, praecox (-cis) → δεν σχηματίζει παραθετικά

omnis, -is, -e → δεν σχηματίζει παραθετικά

recens, recens, recens (-ntis) → Παραθετικά: Σ: recentior, -ior, -ius Υ: recentissimus, -a, -um

- **ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ**

prope (τοπικό, Συγκριτικός: propius, Υπερθετικός: proxime)

- **ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΙ ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΙ**

decero (de + cerno): καρπ-ός (καρπερός, καρπώνομαι, άκαρπος, πολυκαρπία)

arbor: πρβλ. άλμπουρο

tertius ≈ τρίτος

murus (συνήθ. muri)· (moenia, munio): πρβλ. μουράγιο· (ά-μυνα)

opes: copia < * co-opia = πλήθος· πρβλ. (φωτο)κόπια· in-opia

memini: μέμνημαι (μνήμη, ανάμνηση, μνημονιακός, μνημείο, μνημόσυνο, μνήμα, μνησικάκος)

extremus: πρβλ. εξτρεμισμός

LECTIO XXVI: Ο ΠΛΙΝΙΟΣ ΑΝΑΓΓΕΛΛΕΙ ΕΝΑ ΘΛΙΒΕΡΟ ΓΕΓΟΝΟΣ

• ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Ο Γάιος Πλίνιος στέλνει τις ευχές του στον (φίλο του) Μαρκελλίνο.

Πάρα πολύ λυπημένος σου γράφω αυτά. Πέθανε η μικρότερη κόρη του Φουνδανού μας (του φίλου μας Φουνδανού). Από αυτό το κορίτσι ποτέ δεν είδα τίποτα πιο πρόσχαρο, τίποτα πιο αξιαγάπητο, ούτε αξιότερο για πιο μακρόχρονη ζωή (να ζήσει περισσότερα χρόνια). Ακόμη δεν είχε συμπληρώσει τα δεκατρία της χρόνια, και ήδη διέθετε γεροντική σύνεση, σοβαρότητα που ταιριάζει σε δέσποινα, αλλά και (ή όμως μαζί με) κοριτσίστικη γλυκύτητα. Πώς κρεμιόταν από τον λαιμό του πατέρα της! Πώς αγκάλιαζε εμάς, τους φίλους του πατέρα της, και με αγάπη και με σεμνότητα! Πώς αγαπούσε τις τροφούς, πώς τους παιδαγωγούς πώς τους δασκάλους της! Με πόση επιμέλεια, με πόσο νόημα (πόση εξυπνάδα) και προθυμία συχνά διάβαζε! Πόσο συγκρατημένα έπαιζε! Με πόση υπομονή, κι ακόμη, με πόση εγκαρτέρηση υπέμεινε την τελευταία της αρρώστια!

• ΑΡΧΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΡΗΜΑΤΩΝ

lectito, lectitavi, lectitatum, lectitāre, 1

video, vidi, visum, vidēre, 2

impleo, implevi, impletum, implere, 2

inhaereo, inhaesi, inhaesum, inhaerēre, 2

scribo, scripsi, scriptum, scribēre, 3

morior, mortuus sum, mortuum, mori, 3 αποθετικό, από τα 15 σε-ιο, μτχ.μέλλ. moriturus

complector, complexus sum, complexum, complecti, 3 αποθετικό

diligo, dilexi, dilectum, diligēre, 3

ludo, lusi, lusum, ludēre, 3

fero, tuli, latum, ferre (β' ενικό προστακτικής ενεργητικού ενεστώτα fer)

• ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

Α' κλίση	Β' κλίση	Γ' κλίση
filia-ae	Fundanus-i	salus-salutis θ
puella-ae	paedagogus-i	gravitas-gravitatis θ
vita-ae	amicus-I α	suavitas-suavitatis
prudentia-ae	annus-i α	pater-patris α (γ.πλ. patrum)
patientia-ae	Plinius-ii/-i	cervix-cervicis θ
constantia-ae	Marcellinus-i	nutrix-nutricis θ
		praeceptor-praeceptoris α
		valetudo-valetudinis θ

Β/κλιτα Επίθετα:

parvus-a-um Συγκριτικός minor-minor-minus, Υπερθετικός minimus-a-um

festivus-a-um Συγκριτικός festivior-ior-ius, Υπερθετικός festivissimus-a-um

longus-a-um Συγκριτικός longior-ior-ius, Υπερθετικός longissimus-a-um

dignus-a-um Συγκριτικός dignior-ior-ius, Υπερθετικός dignissimus-a-um

paternus-a-um δεν έχει παραθετικά

modestus-a-um Συγκριτικός modestior-ior-ius, Υπερθετικός modestissimus-a-um

studiosus-a-um Συγκριτικός studiosior-ior-ius, Υπερθετικός studiosissimus-a-um

parcus-a-um Συγκριτικός parcior-ior-ius, Υπερθετικός parcissimus-a-um

novus-a-um Συγκριτικός recentior-ior-ius, Υπερθετικός novissimus-a-um

Γ/κλιτα Επίθετα:

tristis-is-e Συγκριτικός tristior-ior-ius, Υπερθετικός tristissimus-a-um (επίρρημα triste & tristiter)

amabilis-is-e Συγκριτικός amabilior-ior-ius, Υπερθετικός amabilissimus-a-um

anilis-is-e δεν έχει παραθετικά

matronalis-is-e δεν έχει παραθετικά

puellaris-is-e δεν έχει παραθετικά

amans (μτχ ενεστ. του amo) Συγκριτικός amantior-ior-ius , Υπερθετικός amantissimus-a-um

intellegens (μτχ.ενεστ. του intellego) Συγκριτικός intellegentior-ior-ius , Υπερθετικός

intellegentissimus-a-um

• ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΙ ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΙ

scribo ·scriptito: πρβλ. σκαρίφημα < σκάριφος = όργανο γραφής

minor · minimus: πρβλ. μινόρε, μίνι

festivior (συγκρ. του festivus): πρβλ. φεστιβάλ

longior (συγκρ. του longus): δολιχ-ός (= μακρύς), ενδελεχής (αυτός που γίνεται με διαρκή και άοκνη φροντίδα, επιμέλεια)δ

impleo ≈ συμ-πληρώνω ·com-pleo, plenus: πλήρης, πλήθος, πλησμονή, πληθώρα, άπληστος, άπλετος, πολύς, πολύπαθος, πολλαπλασιασμός, πλείστος, πλούτος, πλεονασμός, πλειοδοσία ·πρβλ. κομπλέ

prudentia < pro-videntia < pro + video / video: ιδεΐν < Φιδεΐν· ιδέα· πρβλ. βίντεο (είδος, ειδύλλιο, είδωλο, ιδεολογία)

matronalis < matrona < mater: μητέρα, μητρικός, μήτρα, μητριαρχία

gravitas < gravis ≈ βαρύς ·graviter (βαρύτητα, βαραίνω, επιβαρύνω, βαριόμοιρος, βαρυχειμωνιά)

suavitas < suavis = γλυκός: άδύς (ήδύς) < σΦαδύς: ηδονή, ηδυπάθεια, ηδύποτο, дуόσμος

cervices, cer-vix: κάρα, κατατομώ, κέρατο, κρανίο, κράνος, κριός, κορυφή

paternus ≈ πατρικός < pater ≈ πατήρ: πατριαρχία

modeste < modestus < modus = μέτρο, τρόπος: πρβλ. μόδα, μοντέλο, μοντελισμός

paedagogus ≤ παιδαγωγός

studiose (επίρρ.) < studiosus· studium: πρβλ. στούντιο

intellegenter (επίρρ.) < intellegens < intellego (inter + lego = καταλαβαίνω, κατανοώ): πρβλ.

ιντελιγκέντσια (επιλέγω, συλλογή, λογισμός)

patientia (υπομονή)· patiens < ratior (πάσχω) : πρβλ. πασιέντσα (πάθος, πάσχω, πένθος)

constantia (< constans -antis): πρβλ. Κωνσταντίνος

vita: πρβλ. Βιταμίνη

LECTIO XXVII: ΤΟ ΠΝΕΥΜΑ ΩΡΙΜΑΖΕΙ ΟΠΩΣ ΟΙ ΚΑΡΠΟΙ

• ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Όταν ο Άκκιος είχε έλθει από την πόλη Ρώμη στον Τάραντα, όπου ο Πακούβιος σε μεγάλη ηλικία είχε αποσυρθεί, κατέλυσε σε αυτόν. Ο Άκκιος, ο οποίος ήταν πολύ μικρότερος στην ηλικία, διάβασε σε αυτόν, επειδή το επιθυμούσε, την τραγωδία του, της οποίας το όνομα είναι «Ατρέας». Τότε ο Πακούβιος είπε ότι ήταν βέβαια ηχηρά και μεγάλα όσα είχε γράψει, αλλά όμως ότι του φαίνονταν κάπως τραχιά και πικρά. «Έτσι είναι» είπε ο Άκκιος «όπως λες» και δεν μετανιώνω βέβαια καθόλου γι' αυτό· διότι ελπίζω, ότι θα είναι καλύτερα αυτά που θα γράψω στη συνέχεια. Γιατί αυτό που συμβαίνει στους καρπούς, το ίδιο λένε ότι συμβαίνει και στα πνεύματα: αυτοί που γεννιούνται σκληροί και πικροί ύστερα γίνονται γλυκοί και ευχάριστοι· αλλά αυτοί που γεννιούνται από την αρχή μαλακοί και μαλακοί, δεν ωριμάζουν αργότερα αλλά σαπίζουν».

• ΑΡΧΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΡΗΜΑΤΩΝ

venio-veni-ventum-venire, 4

recedo-recessi-recessum-recedere, 3 = αποσύρομαι

devertor-deverti-deversum-devertere, 3 ημιαποθ.= καταλύω, μένω

sum, fui, esse

desidero, -avi, -atum, -are 1 = επιθυμώ

lego, legi, lectum, legere 3 = διαβάζω

dico, dixi, dictum, dicere 3 = λέγω (β' ενικό προστακτικής ενεργητικού ενεστώτα: dic)

scribo, scripsi, scriptum, scribere 3 = γράφω

videor, visus sum, videri 2 = φαίνομαι, μου φαίνεται / video, vidi, visum, videre, 2

paenitet, paenituit, -, paenitere 2 = μετανοιώνω

spero, -avi, -atum, -are 1 = ελπίζω

scribo, scripsi, scriptum, scribere 3 = γράφω

nascor, natus sum, nasci αποθ. 3 = γεννιέμαι (μετοχή μέλλοντα nasciturus)

fio, factus sum, fieri = γίνομαι

gigno, genui, genitum, gignere 3 = γεννώ / gignor, genitus sum, gigni 3

• ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

Α' κλίση	Β' κλίση	Γ' κλίση	Δ' κλίση
tragoedia -ae θ	Atreus -i α	urbs, urbis θ	natus -us α
Roma -ae	romum -i ο	aetas-atis θ	
	ingenium-ii(i) ο	nomen -inis ο	
	Accius -ii(i)		
	Tarentum -i		
	Pacuvius -ii(i)		

Β/κλιτα Επίθετα:

multus, -a, -um [Συγκριτικός: plus (χρησιμοποιείται μόνο η ονομαστική και αιτιατική του ουδετέρου plus και η γενική pluris) Υπερθετικός: plurimus, -a, -um]. Το επίθετο σχηματίζει παραθετικά συνήθως στον πληθυντικό:

multi, -ae, -a (Συγκριτικός: plures, -es, -a, Υπερθετικός: plurimi, -ae, -a).

parvus, -a, -um (Συγκριτικός: minor, -or, -us, Υπερθετικός: minimus, -a, -um).

sonorus, -a, -um (δεν σχηματίζει παραθετικά).

durus, -a, -um (Συγκριτικός: durior, -ior, -ius, Υπερθετικός: durissimus, -a, -um).

acerbus, -a, -um (Συγκριτικός: acerbior, -ior, -ius, Υπερθετικός: acerbissimus, -a, -um).
bonus, -a, -um (Συγκριτικός: melior, -ior, -ius, Υπερθετικός: optimus, -a, -um).
iucundus, -a, -um (Συγκριτικός: iucundior, -ior, -ius, Υπερθετικός: iucundissimus, -a, -um).
vietus, -a, -um (δεν σχηματίζει παραθετικά).
maturus, -a, -um (Συγκριτικός: maturior, -ior, -ius, Υπερθετικός: maturissimus, -a, -um & maturrimus, -a, -um).

Γ/κλιτα Επίθετα:

grandis, -is, -e (Συγκριτικός: grandior, -ior, -ius, Υπερθετικός: grandissimus, -a, -um).
mitis, -is, -e (Συγκριτικός: mitior, -ior, -ius, Υπερθετικός: mitissimus, -a, -um).
mollis, -is, -e (Συγκριτικός: mollior, -ior, -ius, Υπερθετικός: mollissimus, -a, -um).
puter (putris), putris, putre (δεν σχηματίζει παραθετικά).

- **ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ**

sane (Σ.Β: sanius, Υ.Β.: sanissime)

- **ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΙ ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΙ**

tragoedia ≤ τραγωδία

sonorus < sonus (= ήχος): πρβλ. σονάτα, σονέτο

durus: πρβλ. ντούρος

romum: πρβλ. πόμολο (από το σχήμα)

aio: ήμί, ήν (= λέγω, είπα)

nascor ≈ γεννιέμαι < * gnascor natus -i·γί-γνο-μαι, gi-gno (γένος, γέννηση, απόγονος, γενναιότητα, γνήσιος, νεογνό)

mollis ≈ μαλακός > re-mollesco: μαλάκυνση

minor: πρβλ. μίνι, μινόρε

LECTIO XXVIII: ΣΤΑ ΙΧΝΗ ΕΝΟΣ ΔΡΑΠΕΤΗ ΔΟΥΛΟΥ

• ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Ο Λίκινος, ο δούλος του Αισώπου μας, γνωστός σε εσένα, δραπέτευσε/ έφυγε από τη Ρώμη στην Αθήνα. Αυτός έζησε στην Αθήνα, κοντά στον Πάτρωνα τον Επικούρειο, λίγους μήνες ως ελεύθερος, από εκεί έφυγε στην Ασία. Αργότερα κάποιος Πλάτωνας από τις Σάρδεις, όταν κατάλαβε από την επιστολή του Αισώπου ότι αυτός ήταν δραπέτης, συνέλαβε τον άνθρωπο και τον παρέδωσε στη φυλακή στην Έφεσο. Εσύ, παρακαλώ, αναζήτησε τα ίχνη του ανθρώπου και με την πιο μεγάλη φροντίδα είτε στείλε αυτόν στη Ρώμη είτε φερ' τον μαζί σου καθώς επιστρέφεις από την Έφεσο. Να μην σε απασχολήσει πόσο κοστίζει ο άνθρωπος. Γιατί είναι μικρής αξίας, όποιος είναι τόσο τιποτένιος (τέτοιος μασκαράς). Αλλά, εξαιτίας της ελεεινής πράξης και του θράσους του δούλου, ο Αίσωπος τόσο πολύ οργίστηκε, ώστε τίποτε δεν θα μπορούσε να είναι πιο ευχάριστο σε αυτόν από την επανάκτηση του δραπέτη.

• ΑΡΧΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΡΗΜΑΤΩΝ

nosco, novi, notum, noscere, 3 = γνωρίζω
fugio-fugi-fugitum-fugere, 3* = φεύγω
abeo-abii-abitum-abire = φεύγω
cognosco-cognovi-cognitum-cognoscere, 3 = γνωρίζω
comprehendo-comprehendi-comprehensum-comprehendere, 3 = συλλαμβάνω
trado-tradidi-traditum-tradere, 3 = παραδίνω
investigo-avi-atum-are, 1 = αναζητώ τα ίχνη
mitto-misi-misum-mittere, 3 = στέλνω
redeo-redii-reditum-redire = επιστρέφω
deduco-deduxi-deductum-deducere, 3 = οδηγώ, φέρνω (β' ενικό προστακτικής ενεστώτα: deduc)
nolo-nolui-nolle = δε θέλω
specto-avi-atum-are, 1 = προσέχω
adficio-adfeci-adfectum-adficere, 3* = περιβάλλω
possum-potui-possesse = μπορώ
quaeso, ----, ----, quaesere (ελλειπτικό)

• ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

Α' κλίση	Β' κλίση	Γ' κλίση
Athenae-arum	Aesopus-i	Patro-onis α
Asia-ae	Licinus-i	mensis-is α
litterae-arum	servus-i	Plato-onis
custodia-ae	fugitivus-i	homo-inis α
diligentia-ae	Ephesus-i θ	scelus-eris ο
audacia-ae	pretium-ii (i)	dolor-oris α
Roma -ae	nihilum-i	recuperatio-onis θ

Patro(n)
Patronis
Patroni
Patronem/Patrona
Patro(n)
Patrone

Plato(n)
Platonis
Platoni
Platonem/Platona
Plato(n)
Platone

Β/κλιτα Επίθετα:

paucus, -a, -um (Σ: paucior, paucior, paucius, Υ: paucissimus, -a, -um)

Epicureus, -a, -um, δεν έχει παραθετικά

liber, -a, -um (Σ: liberior, liberior, liberius, Υ: liberrimus, -a, -um)

Sardianus, -a, -um, δεν έχει παραθετικά

superus, -a, -um (Σ: superior, superior, superius, Υ: supremus, -a, -um & summus, -a, -um)

parvus, -a, -um (Σ: minor, -or, -us, Υ: minimus, -a, -um)

gratus, -a, -um (Σ: gratior, gratior, gratus, Υ: gratissimus, -a, -um)

- ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΙ ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΙ**

notus $\approx$ γνωστός (μτχ. του nosco < (g)nosco): πρβλ. νότα (γνώση, γνώμη, ευγνώμων, γνωστός, γνώρισμα, απόγνωση, αναγνωστικό)

mensis $\approx$ μήνας: ημερομηνία, μηνιάτικο

fugitivus = φυγάζ < fugio $\approx$ φεύγω (φυγή, φευγαλέος, αποφεύγω, προσφυγή, αναπόφευκτος)

custodia > κουστωδία (επίσημη συνοδεία αστυνομικών ή στρατιωτικών)

pretium: πι-πρά-σκω (δημοπρασία, πρατήριο, μεταπράτης, πόρνη)

homo: πρβλ. ουμανισμός

servus ·πρβλ. servo: όρώ < Forō: πρβλ. σερβιτόρος, σερβίρω.

summus: πρβλ. η σούμα

ΛΕΚΤΙΟ XXIX: Ο ΟΚΤΑΒΙΑΝΟΣ, Ο ΠΑΠΟΥΤΣΗΣ ΚΑΙ ΤΟ ΚΟΡΑΚΙ

• ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Καθώς (ή: όταν) ο Οκταβιανός επέστρεφε στη Ρώμη μετά τη νίκη του στο Άκτιο, πήγε να τον συναντήσει κάποιος άνθρωπος που κρατούσε(κρατώντας) ένα κοράκι. Το είχε διδάξει να λέει τα εξής: «Χαίρε, Καίσαρα, νικητή στρατηγέ». Ο Καίσαρας ενδιαφέρθηκε πολύ να αγοράσει το κοράκι· το αγόρασε λοιπόν για είκοσι χιλιάδες σηστερτίους. Το παράδειγμα αυτό παρακίνησε κάποιον παππουτσή να μάθει/να διδάξει τον ίδιο χαιρετισμό σ' ένα κοράκι. Για πολύ καιρό κόπιαζε μάταια· κάθε φορά που το πουλί δεν απαντούσε, ο παππουτστής συνήθιζε να λέει: «Κρίμα στον κόπο μου (ή: έχασα το λάδι και τον κόπο μου)». Επιτέλους το κοράκι έμαθε τον χαιρετισμό και ο παππουτστής θέλοντας να κερδίσει χρήματα, το έφερε στον Καίσαρα. Όταν άκουσε τον χαιρετισμό, ο Καίσαρας είπε: «Στο σπίτι ακούω αρκετούς τέτοιους χαιρετισμούς». Τότε το κοράκι θυμήθηκε (ή: τότε ήρθαν στο νου του κορακιού) τα λόγια του κυρίου του: «Κρίμα στον κόπο μου (ή: έχασα το λάδι και τον κόπο μου)». Ακούγοντας τα λόγια αυτά, ο Αύγουστος γέλασε και αγόρασε το πουλί για τόσο (μεγάλο ποσό), για όσο δεν είχε αγοράσει κανένα (πουλί) μέχρι τότε.

• ΑΡΧΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΡΗΜΑΤΩΝ

redeo-redii-reditum-redire = επιστρέφω

occuro-occurri/occucurri-occursum-occurrere, 3 =πηγαίνω να συναντήσω

teneo-tenui-tentum-tenere, 2 = κρατώ

instituo-institui-institutum-instituere, 3 =διδάσκω

dico, dixi, dictum, dicere 3 = λέγω β' ενικό προστακτικής ενεργητικού ενεστώτα: dic

interest-interfuit-_____ -interesse = με ενδιαφέρει

emo-emi-emptum-emere, 3 =αγοράζω

incito-avi-atum-are, 1 = παρακινώ

doceo-docui-doctum-docere, 2 =μαθαίνω, διδάσκω

impendo-impendi-impensum-impendere, 3 =ξοδεύω

respondeo-ndi-nsu-dere, 2 = απαντώ

soleo-solitus sum-solere, 2 = συνηθίζω (ημιαποθετικό)

perdo-perdidi-perditum-perdere, 3 =χάνω

disco-didici-_____ -discere, 3 =μαθαίνω

adfero/affero-adtuli/attuli-adlatum/allatum-adferre/afferre = φέρνω κάτι σε κάποιον

β' ενικό προστακτικής ενεργητικού ενεστώτα: affer

audio-ivi-itum-ire, 4 = ακούω, πληροφορούμαι

venio-veni-ventum-venire, 4 =πηγαίνω

rideo-risi-risum-ridere, 2 =γελάω

• ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

Α' κλίση	Β' κλίση	Γ' κλίση
victoria-ae	Octavianus-i	Caesar-aris
opera-ae	corvus-i	victor-oris α
pecunia-ae μόνο ενικό	sestertius-ii γ.πλ: sestertium/ sestertiorum	imperator-oris α
Roma -ae	exemplum-i	sutor-oris α
	oleum-i	salutatio-onis θ
	verbum-i	avis-is θ αφ.εν. avi/ ave
Δ' κλίση	dominus-i	mens-ntis θ
domus -us θ	Augustus -i	homo -inis

domus
domus - **domi**
domui
domum
domus
domo

domus
domuum, **domorum**
domibus
domos
domus
domibus

Β/κλιτα Επίθετα:

Actiacus, -a, -um → δεν σχηματίζει παραθετικά

cupidus, -a, -um → Παραθετικά: cupidior, -ior, -ius / cupidissimus, -a, -um

Γ/κλιτα Επίθετα:

par, par, par (-is) → δεν σχηματίζει παραθετικά

• ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ

multum: ποσοτικό (Παραθετικά: plus, plurimum)

diu: χρονικό (Παραθετικά: diutius, diutissime)

satis: ποσοτικό (Παραθετικά: satius, -)

• ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΙ ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΙ

corvus ≈ κόρακας

instituo (in + statuo = εγκαθίστημι): πρβλ. ινστιτούτο < institutum (προϊσταμαι, στάση, απόστημα, ιστίο, σταθμός, στάθμη, κατάσταση, στύλος)

viginti ≈ είκοσι

mille άκλ.·πληθ. milia > μίλι

sutor < suo = ράβω: πρβλ. κο-στούμι

doceo: δοκέω, δόγμα· πρβλ. ντοκουμέντο (δόκιμος, δοκιμάζω, δόξα, κενόδοξος, ομόδοξος, προσδοκία)

opera: πρβλ. όπερα, οπερέτα

oleum: έλαιον (ελαιώνας, λιοτρίβι, ελαιογραφία, πετρέλαιο)

disco: δι-δάσκομαι (διδαχή, δίδαγμα, δίδακτρα, δάσκαλος)

satis (επίρρ.): άδην< *σαδ-ην (αδρός, αδρομερής)

avis: αετός, αίετός < αFi-ετός

homo: πρβλ. ουμανισμός

LECTIO XXX: Ο ΛΙΚΙΝΙΟΣ ΜΟΥΡΗΝΑΣ ΚΑΙ ΤΑ ΗΘΗ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

• ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Αυτός όμως, (κύριοι) δικαστές, και βρέθηκε (έζησε) στην Ασία και έναν πολύ γενναίο άνδρα, τον πατέρα του, βοήθησε πολύ στους κινδύνους, παρηγόρησε στις ταλαιπωρίες, συγχάρηκε στη νίκη. Και αν η Ασία έχει κάποια υποψία τρυφής, οφείλουμε να επαινέσουμε τον Μουρήνα, επειδή είδε την Ασία, αλλά έζησε στην Ασία με εγκράτεια. Γι' αυτόν τον λόγο οι κατήγοροι δεν απέδωσαν μομφή στον Μουρήνα για το όνομα "Ασία", από την οποία δημιουργήθηκε έπαινος για την οικογένεια, υστεροφημία για τη γενιά, τιμή και δόξα για το όνομά (του), αλλά (τον κατηγόρησαν για) κάποιο όνειδος και ντροπή, που είτε (του) φορτώθηκε στην Ασία είτε έφερε μαζί του από την Ασία. Το ότι όμως υπηρέτησε τη θητεία σε αυτόν τον πόλεμο υπήρξε δείγμα ανδρείας· το ότι υπηρέτησε με πολύ μεγάλη προθυμία (στον στρατό), ενώ ο πατέρας του ήταν στρατηγός, υπήρξε δείγμα σεβασμού· το ότι το τέλος της θητείας (του) συνέπεσε με τη νίκη και τον θρίαμβο του πατέρα (του), υπήρξε δείγμα καλής τύχης.

• ΑΡΧΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΡΗΜΑΤΩΝ

habeo-habui-habitu-habere, 2 =έχω
debeo-debui-debitum-debere, 2 =οφείλω, πρέπει
laudo-avi-atum-are, 1 =επαινώ
vivo-vixi-victum-vivere, 3 =ζω
obicio-obiecti-obiectum-obicere, 3* =προσάπτω μομφή σε κάποιον
constituo-constitui-constitutum-constituere, 3 = δημιουργώ
suscipio-suscepi-susceptum-suscipere, 3* =παραλαμβάνω, φορτώνομαι
deporto-avi-atum-are, 1 =μεταφέρω
video, vidi, visum, vidēre, 2
mereo-merui-meritum-merere, 2 =αξιζω

• ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

Α' κλίση	Β' κλίση	Γ' κλίση
luxuria-ae	vir-viri α	iudex-icis α
Murena-ae	adiumentum-i	labor-oris α
familia-ae	periculum-i	gratulatio-onis θ
memoria-ae	solacium-ii/-i	suspicio-onis θ
gloria-ae	flagitium-ii/-i	accusator-oris α
Asia -ae	stipendium-ii/-i	laus-udis θ
victoria -ae	bellum-i	genus-eris o
	triumphus-i	honor/s-oris α
		dedecus-oris o
		virtus-utis θ
Ε' κλίση		pietas-atis θ
res-rei θ		finis-is + fines-ium α
		felicitas-atis θ
		pater -patris α γ.πλ.patrum
		nomen -inis o
		imperator -oris α

Β/κλιτα Επίθετα:

magnus, -a, -um (Συγκριτικός: maior, maior, maius, Υπερθετικός: maximus, -a, -um)

Γ/κλιτα Επίθετα:

fortis, -is, -e (Συγκριτικός: fortior, fortior, fortius, Υπερθετικός: fortissimus, fortissima, fortissimum)

- **ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ**

continenter: (θετικός βαθμός: continenter, συγκριτικός: continentius, υπερθετικός: continentissime).

libentissime: (θετικός: libenter, συγκριτικός: libentius, υπερθετικός: libentissime).

- **ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΙ ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟΙ**

luxuria: πρβλ. λούσο

familia: πρβλ. φαμίλια

honos (honor) > honoro: πρβλ. onόρε

mereo: κυρ. «παίρνω το μερίδιό μου»: μέρ-ος, μείρ-ομαι (μερίδιο, μέριμνα, μάρτυς, μοίρα, μόριο)

res: πρβλ. ρεαλισμός